

УКРАЇНА

ВИКОНАВЧИЙ ОРГАН КИЇВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
(КИЇВСЬКА МІСЬКА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ)

ДЕПАРТАМЕНТ ОХОРОНИ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ

вул. Спаська, 12, м. Київ, 04070, тел. (044) 425 30 25 E-mail: doks@kyivcity.gov.ua Код ЄДРПОУ 42475311

18.05.2023
№ 066-1423.

Василію Слесаренко
foi+request-112301-19888680@
dostup.pravda.com.ua

Шановний Василю Вікторовичу!

Щодо бюстів
на станції метро «Університет»

На виконання доручення заступника керівника апарату виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) Є. Ситніченка від 12.05.2023 № 1228 (з) у Департаменті охорони культурної спадщини виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) (далі – Департамент), в межах визначених повноважень, опрацьовано Ваш запит щодо низки питань, пов'язаних з об'єктами (бюсти), які розміщені на платформі станції метро «Університет» і мають бути усунені та/або переміщені з публічного простору, та повідомляємо.

Статтею 19 Конституції України встановлено, що органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Положенням про Департамент, затвердженим рішенням Київської міської ради від 02.03.2023 № 6022/6063, не передбачені функції з демонтажу об'єктів по місту Києву та Департамент не є профільною установою, яка визначає ступінь причетності осіб до будь-яких історичних подій.

14 травня 2022 року Київською міською радою ухвалено рішення № 4587/4628 «Про організаційно-правові заходи щодо усунення пам'ятних об'єктів, пов'язаних з історією і культурою росії та СРСР, з публічного простору міста Києва» та визначено орієнтовний перелік пам'ятних об'єктів, що відображають радянські та російські історичні та пропагандистські наративи чи містять недостовірну історичну інформацію та мають бути усунені та/або переміщені до спеціально визначених місць зберігання таких об'єктів (далі – Рішення).

Розпорядженням Київського міського голови від 14.09.2022 № 508 утворено міжвідомчу робочу групу з вивчення питань щодо усунення

пам'ятних об'єктів, пов'язаних з історією і культурою росії та СРСР, з публічного простору міста Києва, до складу якої увійшли депутати Київської міської ради, представник Міністерства культури та інформаційної політики України (далі – МКІП), представники структурних підрозділів виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), профільних наукових інституцій.

Акцентуємо увагу, що Департамент здійснює виключно організаційне та матеріально-технічне забезпечення діяльності робочої групи.

Відповідно до наданих повноважень, Департаментом у встановлений строк збирались додаткові пропозиції щодо доповнення або скорочення орієнтовного переліку пам'ятних об'єктів, затвердженого Рішенням, до яких, в тому числі, увійшли елементи оздоблення (бюсти російських письменників та діячів науки, медальйони з радянською символікою, погруддя Леніна), які встановлені на станціях метро у м. Києві, в тому числі на платформі станції метро «Університет».

Станція метро «Університет» на бульв. Шевченка Тараса рішенням виконавчого комітету Київської міської ради народних депутатів від 21.01.1986 № 49 занесена до переліку пам'яток архітектури місцевого значення, охоронний № 171.

Наземний вестибюль розташований з невеликим відступом від червоної лінії забудови бульвару Тараса Шевченка, біля входу до Ботанічного саду ім. академіка О. Фоміна. Вирішений як парковий павільйон, перекритий легкою банею зібраною з залізобетону. Від нього з обох боків влаштовано входи до Ботанічного саду у вигляді колонад і тераси зі сходами що ведуть вниз. Через перепад рельєфу будівля має різну висоту, одноповерхова з бульвару і двоповерхова з боку саду. Його з'єднано з підземним вестибюлем двомаршовим ескалатором. Між ними влаштовано проміжний вестибюль перекритий банею. Інтер'єр підземного вестибюлю побудованого на поєднанні масивних пілонів, облицьованих червоним мармуром, з гладеньким білим склепінням.

З боку середньої нави на пілонах круглі ніші, в яких встановлені погруддя видатних діячів науки і культури: О. Богомольця, М. Горького, М. Ломоносова, Д. Менделєєва, О. Пушкіна, Г. Сковороди, І. Франка, Т. Шевченка. У декоративних елементах використано узор українського народного мистецтва. Колір пілонів перегукується з традиційним кольором пофарбування університету ім. Т. Шевченка.

Бюсти Пушкіна О. С., Менделєєва Д. І., Ломоносова М. В., Горького М., (середній зал) окремо на обліку не перебувають, але наразі також є предметом охорони.

У зв'язку з активним очищенням громадського простору від монументів та інших об'єктів, котрі були покликані закріплювати в Україні російські пропагандистські наративи, та відповідними запитами від громадян та органів місцевого самоврядування, Міністерства культури та інформаційної політики України (МКІП) разом з Українським інститутом національної пам'яті зібрали ключову інформацію щодо законодавчої рамки відповідних процесів, чинних станом на сьогодні, процедур та розподілу повноважень між органами місцевої

та центральної влади у цих питаннях, яку було 3 червня 2022 року опубліковано на офіційному вебсайті МКІП.

Так, демонтаж монументів, що не мають статусу об'єкта культурної спадщини або не обліковані належним чином, вирішуються власником такого об'єкта і дозвіл органів охорони культурної спадщини в цьому випадку не потрібен. Якщо ж монументи чи інші об'єкти мають статус пам'ятки або щойно виявленого об'єкта культурної спадщини та обліковані належним чином, слід звернути увагу на наступне.

Відповідно до статті 22 Закону України «Про охорону культурної спадщини» (далі – Закон) пам'ятки, їхні частини, пов'язане з ними рухоме та нерухоме майно забороняється зносити, змінювати, замінювати, переміщувати (переносити) на інші місця.

Переміщення (перенесення) пам'ятки на інше місце допускається як виняток у випадках, коли неможливо зберегти пам'ятку на місці, за умови проведення комплексу наукових досліджень з вивчення та фіксації пам'ятки (обміри, фотофіксація тощо).

Відповідно до абзацу другого частини першої статті 26 Закону консервація, реставрація, реабілітація, музеєфікація, ремонт, пристосування пам'яток місцевого значення здійснюються за наявності письмового дозволу органу виконавчої влади Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій відповідно до їхньої компетенції, на підставі погодженої з ними науково-проектної документації.

Вимоги до складу та змісту науково-проектної документації на реставрацію, консервацію, реабілітацію, музеєфікацією, ремонт (реставраційний) та пристосування пам'яток, а також на невідкладні консерваційні та протиаварійні роботи встановлено державними будівельними нормами України А.2.2-14-2016 «Склад та зміст науково-проектної документації на реставрацію пам'яток архітектури та містобудування» (зі змінами, внесеними наказами Міністерства розвитку громад та територій України від 30.12.2021 № 366, від 31.01.2022 № 22, від 08.04.2022 № 62, від 16.05.2022 № 72).

Принагідно зазначаємо, що у зв'язку з набуттям чинності постановою Кабінету Міністрів України від 24.06.2022 № 722 «Деякі питання здійснення дозвільних та реєстраційних процедур у будівництві в умовах воєнного стану», до створення Державного реєстру нерухомих пам'яток України як інформаційно-комунікаційної системи та налагодження електронної взаємодії між Єдиною державною електронною системою у сфері будівництва (далі - Електронна система) та Державним реєстром нерухомих пам'яток України відповідними органами охорони культурної спадщини надання дозволу на проведення робіт на пам'ятках місцевого значення (крім пам'яток археології), їх територіях та в зонах охорони здійснюється виключно з використанням електронного кабінету уповноваженої особи органу охорони культурної спадщини в Електронній системі.

При прийнятті певних рішень стосовно чинних на сьогодні процедур демонтажу пам'ятників комуністичним і російським діячам та деяких інших аспектів очищення громадського простору від матеріального втілення

російських наративів, робоча група також керується роз'ясненнями та рекомендаціями МКІП та Українського інституту національної пам'яті.

Враховуючи наведене вище, наразі чинними нормами в сфері законодавства про охорону культурної спадщини не передбачено інших процедур щодо переміщення/усунення об'єктів з публічного громадського простору.

Питання щодо встановлення нових бюстів діячів української науки та культури на станції метро «Університет» також розглядалось на засіданні Експертної ради МКІП з питань подолання наслідків русифікації та тоталітаризму, за результатами якої було рекомендовано вченим радам факультетів КНУ імені Тараса Шевченка доопрацювати пропозиції з урахуванням того, що бюсти діячів науки та культури, встановлені на одній із найвідвідуваніших станцій метро – «Університет», мають бути пов'язані з науковцями дотичними до КНУ та підкреслювати внесок України у розвиток світової науки.

Окрім того зазначаємо, що відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 08.09.2004 № 1181 «Деякі питання спорудження (створення) пам'ятників і монументів» та Порядку спорудження (створення) пам'ятників і монументів, затвердженого наказом Державного комітету України з будівництва та архітектури, Міністерства культури і мистецтв України від 30.11.2004 № 231/806, рішення про спорудження (створення) пам'ятників і монументів державного значення приймаються Кабінетом Міністрів України, а місцевого – місцевим органом виконавчої влади або органами місцевого самоврядування.

Після прийняття місцевими органами виконавчої влади рішення про спорудження (створення) пам'ятників і монументів місцевого значення управління культури обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій проводять конкурс на кращу проектну пропозицію щодо пам'ятника (монумента) у порядку, визначеному постановою Кабінету Міністрів України від 25.11.1999 № 2137 «Про затвердження Порядку проведення архітектурних та містобудівних конкурсів», та забезпечують створення ескізного проекту за рахунок коштів місцевих бюджетів.

Проекти пам'ятників (монументів) місцевого значення погоджуються на спільних засіданнях архітектурно-містобудівних рад при управліннях містобудування та архітектури (для міст обласного значення), управліннях містобудування та архітектури обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій та художніх рад при управліннях культури обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій із залученням до розгляду обласних організацій Національної спілки художників України та Національної спілки архітекторів України (за згодою).

Підсумовуючи викладене вище, зазначаємо, що попередній запропонований перелік пам'ятних об'єктів, який розглядається на засіданнях робочої групи, буде доопрацьовуватись з урахуванням ключової інформації щодо законодавчої рамки відповідних процесів, чинних станом на сьогодні, процедур та розподілу повноважень між органами місцевої та центральної влади у цих питаннях, яку зібрали МКІП разом з Українським інститутом національної пам'яті, та згідно з

положеннями Закону України «Про засудження та заборону пропаганди російської імперської політики в Україні і деколонізацію топонімії».

З повагою

Директор

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'Oleksandr NIKORJAK', written in a cursive style.

Олександр НИКОРЯК